

ЗАЩИТА НА АДВОКАТИТЕ ОТ НЕПРАВОМЕРНА НАМЕСА В СВОБОДНОТО И НЕЗАВИСИМО УПРАЖНЯВАНЕ НА ТЯХНАТА ЮРИДИЧЕСКА ПРОФЕСИЯ

Доклад на Специалния докладчик по въпроса за независимостта на съдиите и адвокатите Диего Гарсия-Саян

Организация на обединените нации – А/НРС/50/36

Общо събрание
22 април 2022 г.

Съвет по правата на човека
Петдесета сесия

13 юни – 8 юли 2022 г. Трета точка от дневния ред:

Насърчаване и защита на всички права на човека, на гражданските, политическите, икономическите, социалните и културните права, включително на правото на развитие

Резюме

В настоящия доклад, представен в изпълнение на Резолюция 44/8 на Съвета по правата на човека, Специалният докладчик разглежда въпроса за защитата на лицата, упражняващи адвокатска практика, тъй като свободното упражняване на адвокатската дейност е неотменим елемент на съдебните гаранции, осигуряващи справедлив съдебен процес и защита на правата на човека. Специалният докладчик описва международните и регионалните стандарти, които защитават упражняването на адвокатската дейност.

Специалният докладчик с безпокойство отбелязва, че в глобален мащаб се наблюдава засилване на тенденцията да се нала-

гат практики, които ограничават, стесняват и подкопават възможностите за упражняване на адвокатската дейност или препятстват нейното осъществяване. Особено засегнати са адвокати, осъществяващи дейност, насочена срещу борбата с корупцията, в защита на правата на човека или в защита на групи от населението, които са в уязвимо положение.

В доклада са посочени тенденции и модели на намеса в адвокатската дейност и посегателства срещу нея, а освен това са описани инструментите, които обичайно се използват за такива посегателства. Към тези инструменти се отнасят намесата в дейността на адвокатските колегии, предприемането на законодателни мерки, посегателството над физическата и психическата неприкосновеност на адвокати и членове на техните семейства, посегателството над професионалната репутация на адвокатите в средствата за масова информация и в социалните мрежи, прилагането на произволни дисциплинарни процедури и използването на мерки за съдебно или полицейско преследване. Специалният докладчик отбелязва също случаи на нарушаване на неприкосновеността на професионалната тайна, на извършване на претърсвания и изземване на документи в адвокатски кантори.

Специалният докладчик подчертава, че практикуващите адвокати играят изключително важна роля за укрепване на върховенството на правото и защитата на правата на човека. Той смята, че държавите са длъжни да осигурят на съответните лица възможност да осъществяват своята професионална дейност без неоправдани ограничения. В заключителната част на доклада Специалният докладчик отправя редица препоръки за защита на лицата, осъществяващи адвокатска дейност.

I. Въведение

1. Свободното практикуване на адвокатската професия е неотменимо условие за върховенството на правото, за защитата на правата на човека и за функционирането на независима съдебна система. То способства за осигуряване на достъп до правосъдие, за контрол над дейността на органите на държавна власт, за съблюдаване на правото на защита и на останалите съдебни гаранции. Държавите са длъжни да гарантират на адвокатите, че те

могат да вършат работата си, без да са подложени на опасност от сплашване и преследване, без каквито и да било пречки или неправомерна намеса.

2. Специалният докладчик с безпокойство отбелязва, че в глобален мащаб се наблюдава засилване на практиките, които ограничават, стесняват и подравят възможностите на адвокатската професия или препятстват упражняването ѝ. Особено уязвими са адвокатите, осъществяващи дейност, насочена към борба с корупцията, към защита на правата на човека, правата на жените, правата на етническите, расовите, религиозните или националните малцинства, на коренното население, на представителите на ЛГБТИ общностите, както и към решаване на въпросите на защитата на околната среда или на други въпроси от обществен интерес. Ограниченията на възможностите за работа на адвокатите се проявяват особено остро в контекста на мерките, които държавите предприемат за борба с пандемията COVID-19.¹

3. По информация на Специалния докладчик за периода от 2010 до 2020 г. в различни региони на света са били задържани, отвлечени или убити повече от 2500 адвокати.² В представените му материали се съдържа информация за убийства, за съдебно преследване и посегателства върху независимостта на професионалните адвокати. В този контекст Специалният докладчик съобщава в настоящия доклад за действия, които заплашват свободното упражняване на адвокатската професия.

4. През 2018 г. Специалният докладчик представи на Общото събрание доклад за правата на адвокатските колегии и на други адвокатски сдружения.³ В него бяха анализирани различни форми на посегателства върху независимостта на такива сдружения и бяха отбелязани редица прогресивни методи за гарантиране на тяхната независимост и ефективност.

5. Целта на настоящия доклад е да представи информация за трудностите и препятствията, с които се сблъскват адвокатите, както и за механизмите и стратегиите, които се използват за пре-

---

¹ A/HRC/47/35.

² Информация, представена за подготовката на настоящия доклад през ноември 2021 г.

³ A/73/365.

пятстване на тяхната работа и независимост. В доклада се съдържат и препоръки за укрепване на свободата на осъществяване на адвокатската професия, която е един от основополагащите компоненти на независимата правораздавателна система.

6. Специалният докладчик отбелязва важното значение на извършената работа с цел укрепване на върховенството на правото и в защита на всички лица, изпълняващи адвокатски функции, независимо от това дали те имат официален статут на адвокати. Международните принципи и стандарти, относими към независимостта на адвокатската професия и нейното свободно упражняване, закрепени в частност в Основните принципи относно ролята на адвокатите⁴, имат изключително важно значение и от тях трябва да се ръководят както адвокатите, така и техните колегии и сдружения, а посочените принципи и стандарти следва да бъдат максимално зачитани от органите на държавна власт.

7. Специалният докладчик публично разпространи въпросник, адресиран до държавите, до организациите на гражданското общество и професионалните сдружения на адвокатите с молба да му бъде предоставена исканата информация. В срока за предоставяне на информация по въпросника⁵ постъпиха 24 отговора от държави членки, 22 отговора от организации на гражданското общество и 23 отговора от адвокатски колегии; или общо бяха получени 69 отговора на въпросника. Специалният докладчик благодари на всички правителства и организации, които представиха отговори, и подчерта, че тяхното участие има особено важно значение, защото му е позволило достъп до информация и до критерии за анализ, които са били споделени свободно от различни субекти.

8. Специалният докладчик изразява признателност и към Института за правата на човека на Международната асоциация на адвокатските съвети към Съвета на европейските адвокатури и правни общества (ССВЕ), към Центъра за международно правосъдие „Сайръс Р. Ванс“ и към фондация „Конрад Аденауер“ за

⁴ A/CONF. 144/28/Rev. 1.

⁵ Материалите ще бъдат поместени на уебсайта на Специалния докладчик URL: <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2021/call-input-protection-lawyers>.

тяхното сътрудничество при организирането на регионални консултации с адвокати и членове на гражданското общество през периода от ноември 2021 г. до януари 2022 г. В хода на тези консултации беше събрана информация за положението в регионите на Европа, Азия, Африка, Близкия изток и Северна Африка, Централна Азия и Латинска Америка. Специалният докладчик изказва своята благодарност и на Клиниката по правата на човека в Центъра по образование и изследвания в областта на правата на човека на Университета в Отава за значителната подкрепа, която му бе оказана при подготовката на този доклад.

II. Относитими международни актове

A. Международен пакт за граждански и политически права

9. В чл. 14 на Международния пакт за граждански и политически права се говори за правото на всички лица на равенство пред съдилищата и трибуналите и за това, че всеки има право да бъде изправен пред компетентен, независим и безпристрастен съд. В точка 3 „b“ на посочения член е закрепено правото на обвиняемия на свободен избор на защитник.

10. Член 14, т. 3 гарантира правото на всяко лице, обвинено в престъпление, на юридическо представителство и установява минимални гаранции за такова лице, в това число възможността да се защитава лично или чрез избран от самия него защитник. Ако обвиняемият няма защитник, той трябва да бъде уведомен за това свое право и да му бъде назначен защитник безвъзмездно винаги, когато интересите на правосъдието изискват това и той не разполага с достатъчно средства да заплати услугите на защитник.

11. Посегателствата над адвокатите може да доведат до накърняване на правата на техните подзащитни, включително, в частност, до накърняване на правото на справедлив съдебен процес (чл. 14 от Пакта), на правото на свобода и на правна сигурност (чл. 9) или на правото да не бъдат подлагани на мъчение или на друго жестоко отнасяне (чл. 7).

12. По мнение на Комитета по правата на човека⁶ фактът, че едно лице разполага с адвокат, често е предопределящ както за неговия достъп до подходящата съдебна процедура, така и за пълноценното му участие в нея.

13. В общи наблюдения № 13 (1984) Комитетът по правата на човека подчертава, че адвокатите трябва да имат възможност да консултират и представляват своите клиенти в съответствие с установените професионални норми и да изказват съждения без всякакви ограничения, влияния, натиск или каквато и да било неправомерна намеса. Това означава, че в изпълнение на своите задължения държавите – страни по Пакта, следва да се въздържат от намеса в съдебния процес, както и от оказване на влияние, натиск или каквато и да било намеса в работата на адвокатите по консултиране и представляване на интересите на техните клиенти.

14. Въз основа на международното право Съветът по правата на човека постанови, че всички държави трябва да гарантират независимостта на адвокатите, както и способността им да осъществяват подобавашо своите функции, по-специално като предприемат ефикасни мерки в областта на законодателството, правоприлагането и други подходящи мерки, които да позволят на адвокатите да изпълняват професионалните си задължения без каквато и да било неправомерна намеса, малтретиране, заплахи или опити за сплашване.⁷

В. Основни принципи относно ролята на адвокатите

15. В съответствие с Принцип 16 от Основните принципи относно ролята на адвокатите държавата следи за това адвокатите да могат да изпълняват всички свои професионални задължения без посегателства, сплашване, малтретиране или неоправдана намеса, както и за това те да не рискуват да понесат наказателни, икономически, административни или други санкции за действията, които са предприели в съответствие със своите профе-

---

⁶ Обща препоръка № 32 (2007), т. 10.

⁷ Резолюция 35/12 на Съвета по правата на човека.

сионални норми и задължения или съобразно своите етични стандарти (Принцип 16).

16. В съответствие с Принцип 18 адвокатите, по повод на изпълняваните от тях професионални функции, не бива да бъдат отъждествявани със своите клиенти или с интересите на своите клиенти.

C. Декларация за правозащитниците

17. Декларацията за правата и отговорността на отделните лица, обществените групи и органите да поощряват и защитават общопризнатите права на човека и основните свободи, приета с консенсус от Общото събрание през 1998 г., визира закрилата на всички защитници на правата на човека, включително и адвокатите.⁸ Член 12 от Декларацията изрично постановява, че държавите трябва да предприемат всички необходими мерки, за да гарантират, че компетентните органи закрилят правозащитниците от каквито и да било прояви на насилие, заплахи, репресии, дискриминация *de facto* или *de jure*, натиск или други произволни действия при легитимното осъществяване на техните права по Декларацията.

D. Интерамериканска система за защита на правата на човека

18. В интерамериканската система за защита на правата на човека гаранциите, от които се ползват адвокатите, произтичат от тълкуването на регионалните инструменти за правата на човека и по-специално от разпоредбите относно правото на справедлив и безпристрастен съдебен процес, правото на достъп до съд, разделението на властите и зачитането на правата държава.⁹

---

⁸ Резолюция 53 на 144-то Общо събрание.

⁹ Comisión Interamericana de Derechos Humanos, Garantías para la independencia de las y los operadores de justicia. Hacia el fortalecimiento del acceso a la justicia y el estado de derecho en las Américas, 2013; Opinión Consultiva num. OC-11/90 sobre las excepciones al agotamiento de los recursos internos (artículo 46, párrafos 1 y 2 a) y b), de la Convención Americana sobre Derechos Humanos), 10 de agosto de 1990, párr. 41; Corte Interamericana de Derechos Humanos, caso *Reveron Trujillo vs. Venezuela*, sentencia de 30 de junio de 2009, Serie C num. 197, párrs. 146 y 147;

19. Американската декларация за човешките права и задължения, Американската конвенция относно правата на човека¹⁰ и Интерамериканската демократична харта¹¹ прогласяват задължението да бъде зачитана независимостта на адвокатите.

20. Тълкуването на съответните задължения и контролът над тяхното изпълнение се осигуряват от институциите, формиращи регионалната система за защита на правата на човека, и по-специално от Интерамериканската комисия по правата на човека и от Интерамериканския съд по правата на човека, като решенията на последния са задължителни за държавите, които изрично признават неговата компетентност.

21. Американската конвенция за правата на човека предвижда, че държавите са задължени да следят за това всеки да се ползва със защита срещу нарушения на своите права и да има достъп до правосъдие, ако такива нарушения са били извършени. Член 8 от посочената Конвенция гарантира правото на справедлив съдебен процес пред независим и безпристрастен съд и предвижда, че всяко лице, което се обвинява в извършване на престъпление, има право да се ползва от защитник.

22. От своя страна Интерамериканската демократична харта гласи, че „разделението и независимостта на публичните власти“¹² представляват градивна част от демокрацията, също както зачитането на върховенството на правото от страна на всички институции и всички обществени сектори.¹³

Е. Африканска система за защита на правата на човека и народите

23. В чл. 45 от Африканската харта за правата на човека и народите са изброени функциите на Африканската комисия по

Corte Interamericana de Derechos Humanos, *caso Zambrano Velezy otros vs. Ecuador*, sentencia de 4 de julio de 2007, Serie C num. 166, pag. 122.

¹⁰ Организация на американските държави, Американска конвенция за правата на човека от 22 ноември 1969 г.

¹¹ Организация на американските държави, Интерамериканска комисия по правата на човека, Интерамериканска демократична харта.

¹² Пак там, чл. 3.

¹³ Пак там, чл. 4.

правата на човека и народите, които включват закрепване на принципите и нормите, свързани с правата на човека и народите и основните свободи, и тълкуване на всички разпоредби на Африканската харта. Съгласно чл. 26 държавите – страни по Хартата, са длъжни да гарантират независимостта на съда.

24. През 2003 г. Африканската комисия по правата на човека и народите разработи Принципи и ръководни положения относно правото на справедлив съдебен процес и правна помощ в Африка. Макар този документ да няма обвързващ характер, съдържащите се в него принципи служат на държавите като ориентир какви действия да предприемат, за да осигурят на адвокатите възможност да осъществяват професионалните си функции без каквато и да било намеса и при пълно зачитане на конфиденциалността на отношенията с клиентите. Освен това те гарантират на адвокатите достъп до информацията, която им е необходима, за да оказват ефективна правна помощ. В съответствие с тези принципи и положения адвокатите се ползват с имунитет срещу наказателна или гражданска отговорност за всяко свое добросъвестно направено твърдение в хода на пледоариите или в писмена защита, а дисциплинарните производства срещу тях трябва да са своевременни и справедливи, да се водят от безпристрастен дисциплинарен орган и да се определят в съответствие с професионалния етичен кодекс.¹⁴

25. Африканската комисия по правата на човека и народите се възползва от правомощията, предвидени в чл. 45 от Хартата, като системно осъжда нападенията и агресията срещу адвокати. Тя се позова на тази разпоредба, след като през 2016 г. кенийският адвокат правозащитник Уили Кимани беше нападат и убит от полицията.¹⁵ Комисията заяви, че нападението над правозащитници създава атмосфера на страх и несигурност и че такива действия нарушават правата на човека, гарантирани от Африканската харта. Комисията призова кенийските власти да разследват това престъпление и да проведат необходимите реформи така, че по-

---

¹⁴ Вж. URL: <https://www.achpr.org/legalinstruments/detail?id=38> (на английски език).

¹⁵ Вж. URL: <https://achpr.org/pressrelease/detail?id=129> (на английски език).

лицията да уважава и спазва правата на човека в пълнота и подобни инциденти да не се повтарят. Освен това, когато адвокати и правозащитници бяха депортирани от Обединена република Танзания, Африканската комисия настоятелно призова правителството на страната да предприеме спешни мерки за поправяне на създалото се положение.¹⁶

Ф. Европейска система за защита на правата на човека

26. Член 5 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (Европейска конвенция за правата на човека – ЕКПЧ)¹⁷ закрепва правото на всяко лице, арестувано или задържано под стража, незабавно да бъде изправено пред съдия, който да прецени законността на неговото задържане под стража. Макар в тази разпоредба да не се споменава изрично правото на юридическа помощ, според юриспруденцията на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) отстраняването на адвокат от участие в процедурата може да е произволно и да представлява нарушение на това право.¹⁸

27. Правото на всеки да се защитава лично или да ползва адвокат по свой избор е закрепено в чл. 6 ЕКПЧ. Според решение на ЕСПЧ прогласеното в този член право на справедлив съдебен процес предполага достъп на обвиняемия до избран от самия него защитник от самото начало на процедурата.¹⁹ Независимо от това според Съда това право може да подлежи на определени ограничения, когато се отнася до предоставяне на безплатна правна помощ, както и в случаите, когато съдилищата трябва да решат дали интересите на правосъдието изискват защитата на обвиняемия да се осъществява от служебен адвокат.²⁰

---

¹⁶ Вж. URL: <https://www.achpr.org/pressrelease/detail?id=76> (на английски език).

¹⁷ Вж. https://echr.coe.int/Documents/Convention_SPA.pdf.

¹⁸ А/71/348, т. 26. ЕСПЧ, делото *Лебедев срещу Русия*, решение от 25 октомври 2007 г., жалба № 4493/04.

¹⁹ Делото *Атристен Горосабел срещу Испания*, решение от 18 януари 2022 г., жалба № 15508/15.

²⁰ Делото *Кроасан срещу Германия*, решение от 25 септември 1992 г., жалба № 13611/88, т. 29.

28. Националните власти следва да зачитат желанието на обвиняемия за избор на адвокат, който да му оказва юридическа помощ, освен в случаите, когато са налице съответни и достатъчни основания да не се зачете неговото желание.²¹ При липса на такива основания всяко ограничаване на правото на свободен избор на адвокат представлява нарушение на чл. 6 ЕКПЧ.²²

29. Член 8 ЕКПЧ гарантира правото на всеки човек на зачитане на неговия личен и семеен живот. Според практиката на ЕСПЧ претърсване на работните места на адвокатите с цел да се намерят доказателства за обвинението срещу техните клиенти противоречи на посочения чл. 8. Освен това Съдът смята, че концепцията за „личния живот“ не изключва дейностите от професионален или търговски характер.²³

30. В своята Препоръка № R (2000) 21²⁴ Комитетът на министрите на Съвета на Европа подчерта необходимостта да се предприемат всички необходими мерки за зачитане, закрила и поощряване на свободното осъществяване на адвокатската професия без дискриминация и неоправдана намеса от страна на властите или обществеността, особено в контекста на относимите разпоредби от Конвенцията.

31. На 30 януари 2019 г. Комитетът на министрите на Съвета на Европа възложи на своя Европейски комитет за правно сътрудничество да изследва целесъобразността от разработване на европейска конвенция за адвокатската професия и да оцени потенциалната принадлежна стойност на такъв инструмент. Комитетът заключи, че създаването на такава конвенция е оправдано.²⁵

32. Според получената информация е възложено на експертна група в срок от две години, смятано от пролетта на 2022 г., да разработи проект на юридически акт, който да осигури по-добра

---

²¹ ЕСПЧ, делото *Витан срещу Румъния*, решение от 25 март 2008 г., жалба № 42084/02, т. 59.

²² ЕСПЧ, делото *Дворски срещу Хърватия*, решение от 20 октомври 2015 г., жалба № 25703/11, т. 76.

²³ ЕСПЧ, делото *Нимец срещу Германия*, решение от 16 декември 1992 г., жалба № 13710/88.

²⁴ Вж. URL: <https://rm.coe.int/16804c392c> (на френски език).

²⁵ <https://www.ccbe.eu/actions/european-convention-on-the-profession-of-lawyer>.

защита на адвокатската професия и на правото за нейното свободно упражняване без пречки и посегателства. След приключване на работата по проекта той ще бъде представен на Комитета на министрите за одобрение.

33. Специалният докладчик проследи подготвителната работа към проекта за конвенция и приветства предстоящото формиране на експертната група, в работата на която Специалният докладчик и представителите на основните адвокатски организации от Европейския регион ще участват като наблюдатели. Сред възникналите идеи на предварителния етап от работата над този проект Специалният докладчик с удовлетворение отбелязва предложенията да се предвиди възможност за присъединяване към изработената по този начин конвенция за адвокатската професия и на държави, които не са членове на Съвета на Европа. Това би позволило да се разшири географският обхват на конвенцията и по този начин да се предостави възможност за достъп до този инструмент за защита на правата на адвокатите на по-голям брой страни и народи.

III. Установени практики и средства за намеса в свободното осъществяване на функциите на адвоката

34. Посегателствата срещу упражняването на адвокатската професия може да се осъществят в различни форми. Специално засегнати са адвокатите, които защитават правата на човека или работят в областта на националната сигурност или на корупцията. Произволното отъждествяване на адвокат с неговия клиент също представлява проблем.

A. Адвокати правозащитници

35. През 2021 г. Специалният докладчик инициира комуникации относно похищения, арести, актове на принуда и заплахи по адрес на адвокати и правозащитници до правителствата на Египет, Гватемала, Палестина, Ислямска република Иран,

Камерун, Китай, Ливан, Мароко, Пакистан, Руската федерация, Руанда, Таджикистан, Турция, Филипините и Шри Ланка.²⁶

36. През февруари 2019 г. Европейският парламент проведе дискусия по въпроса за нападенията над адвокати и правозащитници. Сред страните, в които дейността на адвокатите е затруднена и те могат да бъдат подложени на преследвания или арести, фигурират Азербайджан, Казахстан, Китай и Турция.²⁷ През 2020 г. множество адвокати в Зимбабве бяха задържани и бити, защото са практикували професията си и са защитавали човешките права.²⁸

37. През 2018 г. четирима казахстански активисти правозащитници бяха осъдени на лишаване от свобода за дейност в социалните мрежи и за участие в мирни протести. Всички адвокати, които се явиха като техни защитници, бяха подложени на политически репресии от страна на прокуратурата, на органите за държавна сигурност и на съдиите. По време на съдебния процес един от обвиняемите активисти си преряза вените в знак на протест срещу повдигнатите му обвинения и нарушенията на процесуалните му права. Съдът наложи дисциплинарно наказание на неговия адвокат, мотивирайки се, че адвокатът не е успял да предотврати този акт на отчаяние.²⁹

38. През 2019 г. редица организации осъдиха дисциплинарните мерки, наложени на адвокатка правозащитничка от Адвокатската колегия на Република Азербайджан. Според оценката на Института за правата на човека на Международната асоциация на адвокатските колегии нейното отстраняване и предложеното лишаване от адвокатски права са знак, че Президиумът на азер-

---

²⁶ Вж. съобщения LBN 8/2021, IRN 28/2021, TJK 2/2021, EGY 8/2021, PSE 4/2021, TUR 10/2021, LKA 2/2021, RWA 1/2021, GTM 5/2021, MAR 4/2021, EGY 5/2021, IRN 16/2021, RUS 7/2021, PHL 3/2021, TUR 9/2021, IRN 12/2021, CHN 4/2021, PAK 3/2021 и CMR 1/2021. Всички съобщения, посочени в настоящия доклад, вж. на <https://spcommreports.ohchr.org/Tmsearch/TMDocuments>.

²⁷ Вж. <https://www.europarl.europa.eu/committees/en/hearing-on-attacks-on-the-legal-professi/product-details/20190131CHE05821> (на английски език).

²⁸ Вж. <https://kubatana.net/2020/08/16/law-society-of-zimbabwe-statement-on-deteriorating-human-rights-situation-in-zimbabwe/> (на английски език).

²⁹ Вж. <https://www.europarl.europa.eu/committees/en/hearing-on-attacks-on-the-legal-professi/product-details/20190131CHE05821> (на английски език).

байджанската адвокатура не гледа с добро око на адвокатите, които защитават правата на човека.³⁰

39. Понякога актовете на насилие по отношение на адвокатите и на други защитници в различни сфери на правата на човека се извършват от организирани политически или националистически групи лица. Службата на Върховния комисар на ООН по правата на човека информира, че в Украйна такива групи са извършили нападения над съдии, адвокати, активисти и други лица, които те определят като „предатели“ или „сепаратисти“³¹.

40. Следва да се отбележи и Протоколът Есперанца на Центъра по въпросите на правосъдието и международното право. Това е първият международен инструмент, който насърчава приемането на конкретни мерки срещу заплахите, на които са подложени правозащитниците, журналистите и други лица, натоварени със защитата на демокрацията и пълноценното осъществяване на правата на човека в целия свят, включително и адвокатите.³²

V. Случаи, свързани с проблеми на националната сигурност

41. В някои случаи неправомерната намеса в адвокатската дейност произтича от службите за сигурност. В други случаи самата съдебна система способства за нарушенията на човешките права на засегнатите лица. Така например Съветът по правата на човека установи, че военни съдилища и специализирани антитерористични съдилища са били използвани, за да заставят адвокати да мълчат и да ги сплашат.³³

42. По данни на една от правозащитните организации в Турция прокуратурата системно използва Закон № 3713 за борба с тероризма за възбуждане на разследвания и съдебни дела срещу

---

³⁰ Вж. <https://www.ibanet.org/article/CC9DBFCB-43B6-4A4F-86ED-201D6EFAD95A> (на английски език).

³¹ Вж. документа от сесията на Върховния комисариат на ООН по правата на човека по въпроса за положението в областта на правата на човека в Украйна URL: <https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/hrc/regular-sessions/session40/list-reports> (само на английски език).

³² Вж. <https://cejil.org/en/press-releases/the-esperanza-protocol-first-international-tool-to-respond-to-threats-against-human-rights-defenders/>.

³³ A/HRC/44/54.

адвокати, като ги асоциира с предполагаеми престъпления на техни клиенти, при положение че те просто са изпълнявали професионалните си задължения.³⁴ Редица международни правозащитни организации осъдиха произвола, на който са подложени адвокатите.³⁵ За периода от 2016 до 2022 г. бяха привлечени към отговорност повече от 1600 адвокати, а 615 от тях бяха задържани под стража. По обвинение в принадлежност към „терористична организация“ (чл. 314 от Наказателния кодекс)³⁶ 474-ма адвокати бяха осъдени общо на 2966 години лишаване от свобода. Когато арестът или задържането под стража на адвокат или претърсването на неговото жилище се основава само на прости предположения и не е оправдано от наличието на доказателства, то представлява нарушение.³⁷

43. В Мианмар след държавния преврат през февруари 2021 г. адвокати, защитаващи протестиращи демонстранти, бяха арестувани и хвърлени в затвора с мотиви, че заплашват националната сигурност.³⁸ В Египет за периода след 2014 г. египетските адвокати преживяха няколко вълни на репресии, които се вписват в условията на криза в областта на правата на човека, предизвикана от правителствената кампания за борба с ислямистите, които правителството обвинява в тероризъм. Множество адвокати бяха подложени на арести и преследвания, за да бъдат заставени да се откажат от участие в „политическите“ съдебни процеси. В кулминацията на репресиите през ноември 2015 г. в затворите бяха хвърлени повече от 200 адвокати.³⁹

---

³⁴ Вж. URL: <https://www.hrw.org/report/2019/04/10/lawyers-trial/abusive-prosecutions-and-erosion-fair-trial-rights-turkey> (на английски език).

³⁵ Вж. <https://fidu.it/language/en/turkey-third-party-intervention-to-the-echr-in-the-case-of-saglam-against-turkey//> (на английски език).

³⁶ Вж. URL: <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2021/call-input-protection-lawyers>.

³⁷ ЕСПЧ, делото *Теркан срещу Турция*, решение от 29 септември 2021 г., жалба № 6158/18.

³⁸ Вж. https://www.ecba.org/extdocserv/projects/HR/20210315_HRC_ECBA_Myanmar.pdf (на английски език).

³⁹ Вж. URL: <http://www.aeud.org/2017/04/defendingandprotectinglawyers/#.WPna28Q-D-o.facebook> (на английски език).

44. В Ирак в контекста на терористични атентати, осъществени от въстанически групи, множество адвокати станаха жертва на заплахи, сплашвания и дори убийства.⁴⁰

45. В хода на проведените консултации стана известно, че в контролираните от правителството райони на Сирийската арабска република нарушенията на правата на адвокатите често се извършват непряко под формата на мерки за защита на сигурността или се осъществяват от самите адвокатски колегии. В някои части на страната атаките срещу адвокати можеха да бъдат вменени в отговорност пряко на органите на властта и често се извършваха под формата на физическо насилие.⁴¹

46. Доколкото пандемията от COVID-19 бе разглеждана като проблем на националната сигурност, тя доведе до налагането на различни ограничения на адвокатските дейности. В редица държави предприетите мерки доведоха дотам, че за адвокатите стана все по-трудно да дават консултации на своите клиенти. Предоставянето на правни услуги не беше сметнато за дейност от съществено значение, поради което тази дейност временно беше прекратена, включително и посещенията на местата за задържане под стража. Освен това бяха регистрирани нарушения на принципа на поверителност на съобщенията между адвокат и клиент и на свързаните с това гаранции.⁴²

47. В Ливан през 2020 г. един адвокат беше пребит от служители на силите за вътрешна сигурност посред бял ден, под предлог че нарушава разпореждането гражданите да не напускат жилищата си в Бейрут. Беше съобщено, че в хода на инцидента споменатите служители са отправяли закани по адрес на Бейрутската адвокатска колегия и нейния председател.⁴³ В Ислямска република Иран адвокатки – защитнички на правата на жените, и активистки правозащитнички, критически настроени към политиката

---

⁴⁰ Съответните съобщения ще бъдат публикувани на уебсайта на Специалния докладчик URL: <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2021/call-input-protection-lawyers>.

⁴¹ Представени за настоящия доклад информационни материали за региона на Близкия изток и Северна Африка.

⁴² A/HRC/47/35.

⁴³ Вж. съобщение LBN 7/2021.

на ограничаване на контактите между хората, провеждана от властите в условията на пандемията, бяха подлагани на незаконни разпити заради това, че отстояват позицията си в социалните мрежи.⁴⁴

С. Случаи на корупция

48. Корупцията оказва непосредствено негативно въздействие върху спазването на правата на човека, доколкото влияе пряко върху функционирането на държавните институции. Независимата и ефикасна съдебна система представлява главното средство, с което обществата разполагат, за да може случаите на корупция да бъдат разследвани и наказвани ефективно съобразно задълженията, които произтичат от Конвенцията на ООН против корупцията.

49. Специалният докладчик отбеляза този факт в няколко свои доклада, в частност в доклада си пред Общото събрание през 2017 г. Във връзка с въпроса за актуалността и значението на тази Конвенция Специалният докладчик подчерта⁴⁵: „Доколкото Конвенцията е основен инструмент за борба с корупцията, може да се каже, че тя трябва да се смята също и за основополагащ международен документ относно защитата на правата на човека и следователно постоянно да бъде в центъра на внимание на органите, които се занимават с този въпрос“.

50. През последните десетилетия в много страни неотклонно расте броят на случаите на корупция в правораздаването, в резултат на което правосъдната система се смята за втората по равнище на корумпираност структура на властта след полицията.⁴⁶ В Боливарска република Венецуела, в Гватемала и в Екваториална Гвинея множество адвокати, съдии и прокурори, участващи в борбата с корупцията и организираната престъпност, бяха уволнени от работа и принудени да напуснат страната заради своята борба с политическата корупция.⁴⁷

---

⁴⁴ Вж. https://ecba.org/extdocserv/projects/HR/20201204_JointstatementNasrin.pdf (на английски език).

⁴⁵ А/72/140, т. 29.

⁴⁶ Пак там, т. 41.

⁴⁷ А/75/172 и А/HRC/44/47.

51. В Словакия няколко адвокати бяха задържани под стража повече от година по време на предварителното производство по обвинение, че защитават членове на организирани престъпни групи. Словашката адвокатска колегия встъпи в производството като *amicus curiae* и настоя да се спази принципът, че никой не може да бъде привлечен към отговорност за предоставяне на юридически услуги.⁴⁸

52. През юли 2020 г. в Бейрут един адвокат, известен с това, че поема защитата на участници в антикорупционни протести, беше задържан и бит от група лица, очевидно при опит за убийство. Значителен брой ливански адвокати бяха сполетени от същата участ.⁴⁹

53. Подобни случаи бяха регистрирани в Гватемала и Салвадор, където адвокати бяха нападани и публично очерняни заради това, че са разобличили случаи на корупция или на злоупотреби от страна на органи на държавната власт.⁵⁰

D. Отъждествяване на адвоката с неговия клиент

54. Засегнати са по-специално адвокатите, които защитават политически каузи като правата на националните малцинства, околната среда и правата на човека. Адвокатите и юридическите съветници, които биват отъждествявани със своите клиенти или с интересите им, могат да се превърнат в обект на натиск и нападения.⁵¹

55. Адвокати, работещи в Камерун и Гана, съобщиха за толкова отъждествяване дори в ситуации, когато са оказвали помощ на свои клиенти в полицейски участъци. Те усещали натиск и се страхували, че полицията ще ги смята за участници в евентуално престъпление.⁵² Членове на белгийската, германската, словашка-

---

⁴⁸ Материалите ще бъдат поместени на уебсайта на Специалния докладчик <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2021/call-input-protection-lawyers>.

⁴⁹ Пак там.

⁵⁰ Информацията е представена през януари 2021 г. от фондация „Конрад Аденауер“ във връзка с подготовката на настоящия доклад.

⁵¹ Материалите ще бъдат поместени на уебсайта на Специалния докладчик <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2021/call-input-protection-lawyers>.

⁵² Информация за настоящия доклад, представена от Института по правата на човека на Международната асоциация на юристите през ноември 2020 г.

та, унгарската, италианската и румънската адвокатура заявиха, че адвокати, които са били отъждествявани със своите клиенти, са били нападени заради изпълнението на професионалните си функции.⁵³ В Украйна бяха извършени убийства на адвокати, които представляват обвиняеми по шумни политически дела.⁵⁴

56. През май 2021 г. Специалният докладчик отправи до Руската федерация съобщение във връзка с арестуването и задържането на адвокат Иван Павлов, осъществяващ законно професионалната си дейност, представлявайки известен лидер на опозицията. На 30 април 2021 г. агенти на Федералната служба за сигурност (ФСБ) са претърсили хотелската стая на г-н Павлов в Москва, както и неговото жилище, лятната му вила и офиса на сдружение „Екип 29“ в района на Санкт Петербург. В хода на претърсванията агентите на ФСБ, изглежда, са иззели голям брой документи по политически деликатното дело, по което работел г-н Павлов, включително информация от конфиденциален характер, свързана с отношенията между адвокат и клиент.⁵⁵

IV. Форми на неправомерна намеса

A. Намеса в дейността на адвокатските колегии и на други организации на адвокатите

57. Нарастващата намеса на държавата в организацията, управлението и функционирането на адвокатските колегии и сдружения е тема, предизвикваща особената загриженост на Специалния докладчик, който през 2018 г. вече анализира различните форми на посегателства върху независимостта на тези организации.⁵⁶ Бяха установени пречки от юридическо и адми-

---

⁵³ Материалите ще бъдат поместени на уебсайта на Специалния докладчик URL: <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2021/call-input-protection-lawyers>.

⁵⁴ Вж. <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2020/05/Ukraine-Between-the-rock-and-the-anvil-Publications-Reports-Mission-report-2020-ENG.pdf> (на английски език).

⁵⁵ Вж. съобщение RUS 6/2021.

⁵⁶ A/73/365.

Материалите ще бъдат поместени на уебсайта на Специалния докладчик URL: <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2021/call-input-protection-lawyers>.

нистративно естество, които възпрепятстват адвокатите да създават независими професионални организации или да встъпват в тях, по-специално като отчитат тяхната политическа принадлежност или чрез различни форми на контрол от страна на изпълнителната и съдебната власт над постъпването в адвокатурата и адвокатската практика, а освен това чрез заплахи за прилагане на дисциплинарни мерки и сплашване на членове на адвокатските колегии. Специалният докладчик напомня на националните власти, че те трябва да поддържат създаването и доброто функциониране на адвокатските колегии, без да осъществяват каквато и да било намеса.

58. В Зимбабве през юли 2021 г. бяха внесени изменения в Закона за практикуващите юристи, които дават възможност на правителството да засили влиянието си върху адвокатурата, като му позволяват да прави предложения по кадрови въпроси чрез контрол над чуждестранното финансиране.⁵⁷ През 2021 г. Специалният докладчик отпрати до правителството на Ислямска република Иран съобщение относно редица национални законодателни мерки, насочени към ограничаване на независимостта на адвокатурата.⁵⁸

59. Постъпи информация за провеждането в Турция на 78 разследвания и съдебни процеси срещу най-малко 68 членове на Адвокатската колегия в град Диарбекир.⁵⁹ Бившите председатели на тази колегия Фетхи Гюмюш и Мехмет Емин Актар бяха осъдени по антитерористичното законодателство съответно на седем години и шест месеца и на шест години и три месеца лишаване от свобода.⁶⁰

60. През 2020 г. в Турция влезе в сила Закон № 7249, с който бяха внесени промени в системата на изборите за длъжностни лица в адвокатските колегии и който в още по-голяма степен ограничава независимостта на адвокатските колегии и на техните чле-

---

⁵⁷ Материалите ще бъдат поместени на уебсайта на Специалния докладчик URL: <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2021/call-input-protection-lawyers>.

⁵⁸ Вж. съобщение IRN 26/2021.

⁵⁹ Вж. <https://arrestedlawyers.files.wordpress.com/2021/04/ahm-yillik-rapor-30-martt-1617614102.pdf> (на английски език).

⁶⁰ Пак там.

нове.⁶¹ Този закон беше приет, след като Адвокатската колегия на Анкара разкритикува в печата изявлението на генералния директор по религиозните въпроси, в което се съдържаха реч на омразата по адрес на общността ЛГБТИ. Срещу това изявление протестираха и ръководителите на други адвокатски колегии в Турция.⁶²

61. В Беларус през ноември 2021 г. влезе в сила новият Закон за адвокатурата и адвокатската дейност в Република Беларус⁶³, който дава възможност на правителството да се намесва в процеса на назначаване на ръководителите и ръководните органи на адвокатските колегии.⁶⁴ Най-малко 27 адвокати бяха лишени от права или отстранени от работа заради това, че осъдиха вълните на репресии в тази страна.⁶⁵ Тези действия представляват пряко посегателство срещу независимостта на съдебната власт и свободното упражняване на адвокатската професия.⁶⁶

62. В Литва изпълнителната власт оповести множество законодателни промени, насочени към отслабване на адвокатурата. В частност беше предложено да се реформира процедурата на дисциплинарното производство по отношение на адвокатите чрез внасянето на изменения в Закона за адвокатурата, оторизиращи Министерството на правосъдието да оказва влияние върху дисциплинарните дела. Беше представен и законопроект за публичната служба, който цели изобщо да лиши адвокатурата от влияние върху адвокатския изпит, от решенията за приемане в адвокатурата и дисциплинарните производства.⁶⁷ В Салвадор понастоящем

---

⁶¹ Вж. https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/Statements/2020/EN_HRP_20201210_CCBE-Statement-on-the-situation-of-the-legal-profession-in-Turkey.pdf.

⁶² Материалите ще бъдат поместени на уебсайта на Специалния докладчик <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2021/call-input-protection-lawyers>.

⁶³ Вж. https://www.americanbar.org/groups/human_rights/reports/belarus-lawyers-under-threat--increasing-suppression-of-the-leg/ (на английски език).

⁶⁴ Информацията е представена от ССВА за подготовката на настоящия доклад през ноември 2021 г.

⁶⁵ Вж. URL: <https://www.hrw.org/news/2021/10/26/belarusian-authorities-retaliate-against-lawyers-defending-human-rights> (на английски език).

⁶⁶ A/73/365.

⁶⁷ Материалите ще бъдат поместени на уебсайта на Специалния докладчик URL: <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2021/call-input-protection-lawyers>.

се разработва закон за чуждестранните агенти, който според салвадорски и международни организации може да бъде използван за ограничаване на дейността на правозащитниците.⁶⁸

63. Гражданското общество на Боливарска република Венецуела осъжда използването на адвокатурата като инструмент на органите на държавна власт. Твърди се, че мерките, предприети от правителството посредством Националния избирателен съвет на Венецуела, са ограничили свободата на адвокатските колегии, като са възложили на изпълнителната власт контрола над техните избирателни процедури, накърнявайки по този начин тяхната независимост и автономност.⁶⁹

64. Етичните кодекси също се използват понякога за сплашване и преследване на адвокатите. По мнение на Специалния докладчик е препоръчително тези текстове да зачитат основните права на адвокатите (например свободата на изразяване на мнение) и да се разработват от самата адвокатура, а в случаите, когато те се приемат по законодателен ред, по съответен начин да бъдат консултирани с професионалните адвокати на всички етапи на законодателния процес.⁷⁰

65. В редица региони адвокатските колегии са подлагани на външен натиск, а понякога са принуждавани да свалят свои съобщения и коментари от социалните мрежи.⁷¹ Такива действия пряко противоречат на Основните принципи относно ролята на адвокатите.

В. Посегателства върху физическата и психическата неприкосновеност на адвокатите и на техните семейства

66. Международните адвокатски организации осъждат посегателствата, извършвани над професията в някои държави. През 2021 г. Съветът на европейските адвокатури и правни общества

---

⁶⁸ Информация, представена от фондация „Конрад Аденауер“ във връзка с подготовката на настоящия доклад.

⁶⁹ Вж. <https://accesoaljusticia.org/la-toma-del-poder-en-los-colegios-de-abogados-de-venezuela-2000-2020/>.

⁷⁰ А/64/181, т. 53.

⁷¹ Информация, представена от страните от Африканския регион за подготовката на настоящия доклад.

(ССВЕ) отбеляза случаи на физическо и психическо насилие по отношение на адвокати в 38 страни на света, в това число Беларус, Египет, Ислямска република Иран, Китай, Турция и Филипините.⁷²

67. Подобно на други специализирани органи към Съвета по правата на човека Специалният докладчик също отправи до правителството на Турция съобщение, изразявайки загрижеността си по повод на задържането в Анкара през септември 2020 г. на 48 адвокати, 7 стажант-адвокати, четирима уволнени съдии и един абсолвент на Юридическия факултет.⁷³

68. През периода от 2015 до 2020 г. бяха регистрирани 1323 убийства на правозащитници, в това число на множество адвокати. Най-пострадалият регион е Латинска Америка, където основна част от жертвите са защитници на околната среда.⁷⁴ Според наличната информация в Хондурас за периода от 2009 до 2021 г. са загинали 162-ма адвокати.⁷⁵

69. Във Филипините за периода от 2016 г. са регистрирани 105 нападения над адвокати, от които 20 души са оцелели, а 85-има са загинали.⁷⁶ През март 2021 г. Сенатът на Филипините прие резолюция, с която осъжда убийствата и актовете на насилие по отношение на адвокати и призовава правителството да предприеме необходимите мерки за осигуряване на тяхната защита и физическа безопасност.⁷⁷ На Филипините безнаказаността на тези престъпления се обяснява със ситуацията, свързана с провежданите кампании за борба с наркотиците. При липсата на ефективни мерки на защита нараства вероятността виновните за нападения над адвокати да не бъдат привлечени към отговорност.

---

⁷² Вж. URL: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/HUMAN_RIGHTS_LETTERS/_REPORTS_-_RAPPORTS/2021/EN_2021_OVERVIEW-CCBE-LETTERS-2021.pdf (на английски език).

⁷³ Вж. съобщение TUR 18/2020.

⁷⁴ A/HRC/46/35.

⁷⁵ Информация, представена от Центъра за международно правосъдие „Сайръс Р. Ванс“ във връзка с подготовката на настоящия доклад.

⁷⁶ Вж. <https://defendlawyers.files.wordpress.com/2021/10/final-report-to-supreme-court-philippines-1-october-2021-1.pdf>.

⁷⁷ Филипини, решение на Сената № 691 от 24 март 2021 г. Вж. https://legacy.senate.gov.ph/lis/bill_res.aspx?congress=18&q=SRN-691.

70. Такава ситуация способства за създаването на „култура на безнаказаност“, при която участниците в нападенията без каквито и да било последици за тях самите нарушават правата на адвокатите и техните клиенти. Преди фактическото нападение срещу тях повечето адвокати публично са били обявени за врагове на държавата, по отношение на тях са използвани етикети като „комунист“ или „терорист“. Употребата на такива етикети в атмосферата на култура на безнаказаност е един от основните фактори, с които се обяснява високото равнище на извънсъдебни ексекуции във Филипините.⁷⁸

71. На 7 ноември 2021 г. беше взривена бомба пред дома на родителите на адвокатка в Западна Джакарта. Адвокатката е разследвала дейността на политици, които държат части от бизнеса в рудодобивната промишленост на Западна Папуа. Понастоящем срещу нея се води разследване по обвинение в подстрекателство и разпространение на дезинформация по време на протестите в региона на Западна Папуа през 2019 г. Оттогава адвокатката живее в изгнание в Австралия.⁷⁹

72. В хода на проведените консултации беше споменато, че някои адвокати са били принудени да напуснат страната си поради заплахи, а други са били подложени на натиск да се откажат от защитата по определени дела или от повдигнати от тях обвинения чрез заплахи и натиск върху техните семейства. В Пакистан адвокат и неговото семейство са поставени под полицейска защита. Въпреки това и адвокатът, и неговото семейство са подложени на сериозни и реални заплахи.⁸⁰

73. През септември 2019 г. украинската адвокатура съобщи, че един адвокат е станал обект на заплахи, насочени срещу него лично и срещу негови близки поради това, че е ангажиран със за-

---

⁷⁸ A/HRC/44/22.

⁷⁹ Вж. URL: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/HUMAN_RIGHTS_LETTERS/Indonesia_-_Indonesie/2021/EN_HRL_20211203_Indonesia_Harassment-of-lawyer-Veronica-Koman.pdf (на английски език).

⁸⁰ Вж. съобщение РАК 9/2021.

щитата по дело за убийство на съдия.⁸¹ В Босна и Херцеговина са извършени многобройни нападения над адвокати заради това, че изпълняват професионалните си функции. Извършителите на тези нападения не са установени и досега.⁸²

74. Специалният докладчик установява с дълбоко безпокойство, че според проведените консултации в голям брой от случаите длъжностните лица, които са извършвали нападения срещу адвокати, се ползват с безнаказаност, включително в случаи на особено тежки престъпления като отвлечения или извънсъдебни екзекуции.⁸³

75. През ноември 2021 г. фондация „Адвокати за адвокатите“ и ССВЕ изразиха безпокойство по повод на съобщенията, че ирански адвокат правозащитник е станал жертва на изтезания.⁸⁴ Специалният докладчик получи информация, която навежда на заключението за нарастване на броя на отвлеченията на правозащитници в провинция Синд в Пакистан.⁸⁵

С. Очерняне на адвокати в медиите

76. Практикуващите адвокати, които защитават и представляват интереси на хора, които са обект на следствие или се обвиняват в престъпления, свързани с държавната сигурност, по антитерористичните закони или по шумни политически дела, често се сблъскват със стигматизиране или очерняне в средствата за масова информация и в социалните мрежи. Натискът, който в такива ситуации се оказва върху адвокатите и техните помощници, сериозно ограничава свободата на осъществяване на техните професионални функции.

---

⁸¹ Вж. URL: <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2020/05/Ukraine-Between-the-rock-and-the-anvil-Publications-Reports-Mission-report-2020-ENG.pdf>.

⁸² Вж. URL: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/HUMAN_RIGHTS_LETTERS/Bosnia_and_Herzegovina_-_Bosnie-Herzegovine/2017/EN_HRL_20170228_Bosnia_and_Herzegovina_Attacks_against_lawyers.pdf.

⁸³ А/НRC/42/40 и А/НRC/44/22.

⁸⁴ Вж. URL: <https://lawyersforlawyers.org/en/joint-letter-on-the-reported-torture-of-payam-derafshan/> (на английски език).

⁸⁵ Вж. съобщение ПАК 3/2021.

77. Голям брой от адвокатите, които взеха участие в консултациите, съобщиха за нарастване на случаите на очернящи кампании в социалните мрежи, насочени срещу защитниците на каузи, които са чувствителни за политическите власти.⁸⁶ Такива кампании способстват средствата за масова информация и обществото невярно да тълкуват или да не осъзнават факта, че адвокатът има за задача да представлява интересите на клиента, което съвсем не означава, че той одобрява неговите действия или че като го защитава, извършва престъпление.

78. Интерамериканската комисия по правата на човека е установила, че публикациите, които описват адвокатите като престъпници, понякога биват съпроводени от обвинения от страна на висши политици, че адвокатите са извършили едно или друго нарушение или незаконна дейност, като целта е техният труд да бъде обезценен, а репутацията им – очернена.⁸⁷

79. Специалният докладчик установи, че се случва медиите и потребителите на социални мрежи да употребяват такива изрази и оценъчни съждения, които са от естество да поставят адвокатите под засилен натиск, а следователно – в опасност. В Обединеното кралство през 2016 г. депутати и някои медии се включиха в очерняща кампания срещу ълстърски адвокати, които издигнаха искания да се проведе разследване за насилието, извършено от британски войници в Северна Ирландия.⁸⁸ В тази кампания участваха членове на парламента и редица средства за масова информация. В Боливарска република Венецуела поради отсъствието на независима система за наказателно правосъдие нарасна броят на безнаказаните нападения над правозащитници, подстрекавани от правителството и симпатизиращите му средства за масова информация.⁸⁹

---

⁸⁶ Информация, представена от фондация „Конрад Аденауер“ във връзка с подготовката на настоящия доклад.

⁸⁷ „Криминализация на правозащитната дейност“, документ № 49/15 от 31 декември 2015 г., т. 15.

⁸⁸ Материалите ще бъдат поместени на уебсайта на Специалния докладчик URL: <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2021/call-input-protection-lawyers>.

⁸⁹ Вж. URL: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/HUMAN_RIGHTS_LETTERS/Venezuela_-_Venezuela/2015/EN_HRL_20151105_Venezuela__attacks_on_lawyers_2_.pdf (на английски език).

80. Според някои данни в Азербайджан⁹⁰, Китай, Мексико⁹¹, Руската федерация, Турция и др.⁹² властите водят очернящи кампании срещу независими адвокати, за да упражнят натиск върху тях. През 2019 г. в Мексико бившият главен прокурор на щата Гереро заяви, че адвокатът на семействата на 43-мата ученици от средното училище в Айоцинапа, които се водят за изчезнали, пречи на разследването и се възползва от семействата. След това организации за защита на правата на човека и активисти поискаха очернящата кампания срещу адвоката да бъде прекратена.⁹³

D. Дисциплинарни процедури

81. Специалният докладчик нееднократно е заявявал, че дисциплинарните производства срещу адвокати следва да се провеждат в съответствие с гаранциите за справедлива правна процедура, установени по-специално в чл. 14 от Пакта.⁹⁴ В този контекст следва да се повтори, че правомощията по налагане на дисциплинарни санкции на адвокати следва да са предоставени на независим орган. А съгласно принципа за „естествения съдия“ дисциплинарният орган трябва да е създаден предварително въз основа на закона.

82. Използването на неясни и двусмислени основания за предприемане на дисциплинарни мерки открива възможности за прекомерно широки или произволни тълкувания, което може да застраши свободното осъществяване на функциите на адвокатите.⁹⁵ Освен това в противоречие с принципа за законност преко-

---

⁹⁰ Вж. URL: <https://www.hrw.org/europe/central-asia/azerbaijan>, където е представена информация на неправителствената организация „Хюман Райтс Уоч“ (Human Rights Watch) за Азербайджан. Вж. също URL: <https://www.hrw.org/report/2010/10/26/beaten-blacklisted-and-behind-bars/vanishing-space-freedom-expression-azerbaijan> (на английски език).

⁹¹ Информация, представена от Центъра за международно правосъдие „Сайръс Р. Ванс“ във връзка с подготовката на настоящия доклад.

⁹² Материалите ще бъдат поместени на уебсайта на Специалния докладчик URL: <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2021/call-input-protection-lawyers>.

⁹³ Вж. URL: https://hchr.org.mx/onu_dh_medios/investigador-que-dudo-de-la-version-de-la-pgr-sobre-los-43-se-dice-perseguido.

⁹⁴ A/HRC/38/38, т. 63; A/HRC/26/32, т. 90; и A/HRC/11/41, т. 61.

⁹⁵ A/75/172, т. 17.

мерно общите формулировки може да създават неопределеност и непредсказуемост относно поведението, което предполага предприемане на дисциплинарни мерки. По отношение на дисциплинарните въпроси следва да се прилагат *mutatis mutandi* принципите на законност и предсказуемост на решенията, както и принципът на стриктно тълкуване на закона, които се прилагат в наказателните дела.⁹⁶

83. Случва се адвокати да бъдат лишени от адвокатски права временно или за постоянно, без да са се ползвали от гаранциите за справедлив процес или в резултат на решение, което не е основано съответно на закона или на фактите. През 2020 г. в Обединена република Танзания адвокатските права на една адвокатка бяха отнети заради изказване, направено добросъвестно и в изпълнение на нейните адвокатски функции.⁹⁷

84. Докладчикът документира множество случаи, в които дисциплинарни наказания са били налагани на адвокати по инициатива на изпълнителната власт.⁹⁸ Беше съобщено, че в Унгария през 2018 г. група адвокати са били заличени от списъка на адвокатите в страната, след като са били ограничени правата им на свободно професионално сдружаване.⁹⁹

85. В своето решение № 5, което има задължителна сила, Върховният съд на Бразилия постанови, че лишаването на адвокат от адвокатска защита в рамките на дисциплинарна процедура срещу него не противоречи на Конституцията. Това тълкуване на закона подкопава адвокатската професия, понеже административната процедура може да доведе до наказание на адвоката. За да съответства на международните стандарти, дисциплинарната процедура трябва да спазва принципите на редовен и справедлив процес и състезателното начало.¹⁰⁰

---

⁹⁶ Интерамерикански съд по правата на човека, делото *Лопес Лоне и др. срещу Хондурас*, решение от 5 октомври 2015 г., т. 257.

⁹⁷ Вж. съобщение TZA 5/2020.

⁹⁸ A/HRC/23/43/Add. 3, E/CN. 4/2006/52/Add. 3 и A/73/365.

⁹⁹ Информация, представена от ССВЕ за подготовката на настоящия доклад.

¹⁰⁰ Материалите ще бъдат поместени на уебсайта на Специалния докладчик
URL: <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2021/call-input-protection-lawyers>.

86. В страни като Азербайджан¹⁰¹, Индия¹⁰², Казахстан¹⁰³, Кения¹⁰⁴, Малдивските острови¹⁰⁵, Обединена република Танзания¹⁰⁶, Руската федерация¹⁰⁷ и Япония¹⁰⁸ въз основа на жалби от страна на властите нараства броят на дисциплинарните производства срещу адвокати, занимаващи се с дела, свързани с правата на човека, или с политически чувствителни дела. В Руската федерация определянето на адвоката като „чуждестранен агент“ позволява на властите да поискат образуването на дисциплинарно производство срещу него и заличаването му от списъка на адвокатите, както направиха с посочения по-горе адвокат на известен опозиционен лидер.¹⁰⁹

87. Адвокати от страни като Беларус¹¹⁰ и Турция¹¹¹ съобщиха, че на някои техни колеги се забранява да практикуват поради това, че са свързани с такива сфери на дейност като защита на правата на човека, борба с корупцията или защита на правата на малцинствата. Това е посегателство срещу свободното упражняване на професията и е една от формите на прикрити санкции.¹¹²

88. Да се забранява на адвокатите, които се занимават с определени въпроси, да практикуват, поставя под заплаха бъдещите поколения адвокати, които проявяват интерес към защитата на

---

¹⁰¹ Вж. https://ehrac.org.uk/wp-content/uploads/2021/03/EHRAC-Azerbaijani_Resource_guide_01-2.pdf (на английски език). Вж. също URL: <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2021/call-input-protection-lawyers>.

¹⁰² Материалите ще бъдат поместени на уебсайта на Специалния докладчик URL: <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2021/call-input-protection-lawyers>.

¹⁰³ Пак там.

¹⁰⁴ Пак там.

¹⁰⁵ Вж. URL: <https://www.icj.org/maldives-authorities-must-end-assault-on-the-legal-profession/> (на английски език).

¹⁰⁶ Вж. съобщение TZA 2/2021.

¹⁰⁷ Вж. URL: <https://www.hrw.org/news/2021/09/27/russia-three-human-rights-groups-penalized> (на английски език).

¹⁰⁸ Материалите ще бъдат поместени на уебсайта на Специалния докладчик URL: <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2021/call-input-protection-lawyers>.

¹⁰⁹ Вж. URL: <https://lawyersforlawyers.org/en/russian-federation-authorities-must-cessate-harassment-of-lawyer-ivan-pavlov/> (на английски език).

¹¹⁰ Материалите ще бъдат поместени на уебсайта на Специалния докладчик URL: <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2021/call-input-protection-lawyers>.

¹¹¹ Пак там.

¹¹² A/75/172.

правата на човека и основните свободи.¹¹³ През 2021 г. Квалификационната комисия по въпросите на адвокатската дейност на Република Беларус отне професионалните права на петима адвокати за това, че са оказвали юридическа помощ на лидери на опозицията и на участници в мирни протести.¹¹⁴

89. Налагането на дисциплинарни наказания представлява опасно оръжие, когато се намира в ръцете на правителствата, тъй като им позволява да влияят върху професионалната дейност на адвокатите, и особено на онези адвокати, които водят дела срещу държавата или осъществяват представителство на непопулярни инициативи или клиенти.¹¹⁵ Създаването на независима система за разглеждане на дисциплинарните дела за предполагаеми нарушения на нормите на професионалната етика е важен фактор за гарантиране на независимостта на адвокатската професия.¹¹⁶

Е. Използване на съдебната система и/или на полицията

90. През 2020 и 2021 г. Специалният докладчик получи информация за случаи на принуда, задържане, преследване и други подобни практики по отношение на адвокати заради това, че законно са изпълнявали професионалните си задължения в такива страни като Беларус, Хаити, Зимбабве, Кабо Верде, Кувейт, Обединена република Танзания, Пакистан, Руската федерация, Румъния и Филипините.¹¹⁷

91. По адрес на правителството на Филипините нееднократно са били отправяни критични бележки за преследване на адвокати и за безнаказаност на лицата, съпричастни към извършените по време на пандемията убийства на десетки адвокати. По-голяма част от вероятните извършители са членове на президентската

---

¹¹³ Вж. URL: <https://www.omct.org/en/resources/reports/control-over-lawyers-threatens-human-rights> (на английски език).

¹¹⁴ Вж. съобщение BLR 5/2021.

¹¹⁵ A/73/365, т. 71.

¹¹⁶ A/71/348, т. 94 и 95; и A/64/181, т. 55–58.

¹¹⁷ Вж. съобщения RUS 6/2021, ROU 1/2021, KWT 1/2021, RUS 9/2020, HTI 3/2020, TZA 5/2020, PAK 9/2021, CPV 1/2021, BLR 9/2020, ZWE 4/2020; вж. също A/HRC/47/35.

целева група за борба с въстаниците, както и от националните служби за сигурност и от органите за държавна сигурност.¹¹⁸

92. През март 2021 г. в Кабо Верде беше арестуван адвокат Хосе Луис Пинто Монтейру по причина, че защитавал венецуелски дипломат.¹¹⁹ В Румъния адвокатът Роберт Росу беше осъден на пет години лишаване от свобода заради това, че законно си е вършил работата.¹²⁰

93. Постъпваха съобщения, че в Беларус адвокати и журналисти продължават да бъдат обрисувани като престъпници, а на редица от тях са повдигнати обвинения за икономически престъпления или е ограничено правото им на свобода на изразяване на мнения заради оказване на правна помощ на участници в протестни демонстрации, на активисти на гражданското общество и на журналисти след изборите, проведени през август 2020 г.¹²¹

94. Съобщения за нападения над адвокати и за посегателства върху независимостта на юридическата професия постъпваха също от Обединена република Танзания. Адвокатите Джебра Камболе, Едсон Килату и Тито Елиа Маготи са били лишени от адвокатски права и задържани съответно за защита на политически лидери на опозицията, за защита на правата на човека и за критика на съществуващата в страната правосъдна система.¹²²

Г. Незачитане на професионалната тайна, претърсвания и конфискация на имущество

95. Специалният докладчик получи информация за намеса на държавни органи в свободното осъществяване на адвокатската професия чрез извършване на претърсвания в адвокатски кантори или прехващане на кореспонденция между адвоката и неговия клиент с цел те да бъдат използвани впоследствие в съдебния процес.¹²³

---

¹¹⁸ A/HRC/47/35, т. 34.

¹¹⁹ Вж. съобщение CPV 1/2021.

¹²⁰ Вж. съобщение ROU 1/2021.

¹²¹ Вж. съобщение BLR 4/2021.

¹²² Вж. съобщение TZA 2/2021.

¹²³ Материалите ще бъдат поместени на уебсайта на Специалния докладчик URL: <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2021/call-input-protection-lawyers>.

96. Постъпваха съобщения, че в Белгия по време на претърсвания на адвокатски кантори е имало случаи на незаконно изземване на документи, които нямат никакво отношение към целта на претърсването, за да бъдат използвани по други дела.¹²⁴ В Хърватия няма законови изключения от задължението да се пази професионалната тайна, но в някои случаи адвокатите са длъжни да разкриват информация пред Управлението за борба с прането на пари, когато е налице съмнение, че е извършено пране на пари.¹²⁵ През 2020 г. румънската адвокатура извести за своята загриженост по повод на нарушаване на правото на адвокатите на професионална тайна, което произтича от факта, че адвокати биват призовани да свидетелстват срещу свои клиенти или се извършват произволни претърсвания на техни професионални помещения с цел изземване на намиращите се там документи независимо от това дали тези документи имат отношение към конкретното разследване.¹²⁶

97. През юни 2020 г. ССВЕ оповести в свой доклад, че националната финансова прокуратура е проучвала данни за телефонни разговори както на няколко адвокатски кантори, така и на Министерството на правосъдието с цел да установи кои служители на съдебната система са предоставяли информация на два лица, и двамата – адвокати, замесени във висящо разследване.¹²⁷ Също във Франция Наказателната колегия на Върховния касационен съд реши, че кореспонденцията между адвоката и неговия клиент може да бъде изземвана в хода на претърсване, при условие че тя не се отнася до упражняването на правото на защита.¹²⁸

98. По време на действието на извънредните мерки за борба с пандемията от COVID-19 в някои държави бяха нарушавани га-

---

Вж. също URL: <https://rm.coe.int/cdcj-2020-8e-add1-feasibility-study-profession-of-lawyer/1680a1c757> (на английски език).

¹²⁴ Вж. URL: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/ROL/RoL_Position_papers/EN_RoL_20210326_CCBE-contribution-for-the-RoL-Report-2021.pdf (на английски език).

¹²⁵ Пак там.

¹²⁶ Пак там.

¹²⁷ Пак там.

¹²⁸ Вж. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000042619502> (на френски език).

ранците за конфиденциалност на общуването между адвокати и техните клиенти. Такива нарушения бяха извършвани в различни пенитенциарни учреждения, където разговорите се подслушваха, което препятстваше адвокатите свободно да осъществяват професионалните си функции.¹²⁹

99. Подобни действия нарушават правата на защита и са в противоречие с принципа за поверителност на отношенията между адвоката и неговия клиент, който гарантира защита както на устната, така и на писмената комуникация.

V. Изводи

100. Всички лица, които упражняват адвокатски функции, без значение дали имат официално качество на адвокат, играят съществена роля за отстояването на правовата държава и за нейната стабилност.

101. Международните норми и принципи, които се отнасят до независимостта на адвокатите и до свободното упражняване на адвокатската професия, и по-специално Основните принципи за ролята на адвокатите, представляват важни инструменти, от които трябва да се ръководят както лицата, упражняващи адвокатска дейност, така и адвокатските колегии и професионални сдружения и които трябва да бъдат спазвани от държавните органи в цялост.

102. Държавите са длъжни да гарантират, че лицата, които се занимават с професионална адвокатска дейност, могат да я упражняват без неоправдани ограничения. С тази цел следва да бъдат предприети необходимите мерки посочените лица да могат да изпълняват професионалните си задължения без каквато и да било намеса и без преследвания, заплахи или сплашване.

103. В много страни действащото законодателство гарантира свободното и независимо осъществяване на адвокатската професия. Често обаче това гарантирано задължение не се изпълнява по надлежния начин. За да се осигури пълното спазване на задълженията на държавите, установени в Основните принципи за ро-

---

¹²⁹ Вж. URL: <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2020/06/CIS-Justice-and-coronavirus-Advocacy-Analysis-brief-ENG-2020.pdf> (на английски език), т. 21.

лята на адвокатите и във вътрешното национално законодателство, е необходимо да се предприемат ефективни институционални и юридически мерки, гарантиращи независимост на съдебната власт.

104. Лицата, които упражняват адвокатски функции, са обект на атаки и сплашване, произтичащи от различни субекти, сред които фигурират държавни органи и институции, организирани престъпни групи, а в някои случаи – и органи на самата адвокатура.

105. Под претекст за защита на националната сигурност, борба с тероризма, корупцията или пандемията властите в някои държави ограничиха свободата на действие на практикуващите юристи. Ограниченията са особено сурови там, където пространството на гражданското общество, включително и способността му да участва в публичния живот и да протестира, също е ограничено. Специална тревога буди положението на тези, които се борят за налагане на отговорност и прозрачност в управлението и защитават правата на човека.

106. В последно време в много страни съществено зачестиха случаи на нападения над адвокатски групи, работещи в защита на определени каузи. В редица случаи жертви на заплахи, нападения и даже убийства стават специално тези практикуващи адвокати, които отстояват свободата на изразяване на мнения и спазването на политическите права и защитават околната среда, правата на човека, включително на жените, на ЛГБТИ общността и на етническите малцинства.

107. В много региони на света се утвърди трайна практика свободното осъществяване на адвокатската професия и предоставянето на съвети да бъдат ограничавани посредством юридически мерки. Понякога ограничаването се изразява в намеса на изпълнителната власт в дейността на органите на адвокатските колегии или в намеса на законодателя.

108. Понякога не се провеждат своевременни и адекватни разследвания на нападения и заплахи срещу лица, упражняващи адвокатска дейност, провеждането на следствени действия се протака и се пропуска възможността да се съберат необходимите доказателства за съдебно преследване и наказване на виновните.

109. Случаите на проследяване, заплахи, преследване, медийно линчуване, стигматизация и нападения, на които стават жертва някои адвокатски групи, както и опитите за тяхното подчиняване изискват по-цялостна и ефикасна реакция от страна на държавите.

110. В някои страни лишаването от адвокатски права е една от формите на репресия от страна на властите срещу правозащитниците или срещу защитниците на членовете на политическата опозиция, на протестиращите или на тези, които пледират за спазване на основните принципи на върховенството на правото и правата на човека.

111. Произволното лишаване от адвокатски права е и предпоставка за нарушаване на правата на човека и на основните принципи, които гарантират независимостта на магистратите и на адвокатите.

VI. Препоръки

112. Държавите следва да вземат всички необходими мерки за осигуряване на свободното упражняване на адвокатската професия при всякакви условия така, че адвокатите да могат да осъществяват законните си професионални права и задължения без каквито и да било ограничения, без да се боят от репресии, включително от произволно съдебно преследване.

113. Към задължението на държавите да осигурят гаранции спадат гаранциите, свързани със защита на физическата и психическата неприкосновеност и сигурност на адвокатите и на техните семейства. С оглед на това както в законодателството, така и в правоприлагането следва да се предприемат ефективни мерки за пълноценно реализиране на Основните принципи за ролята на адвокатите и на други норми, свързани с адвокатската професия и с независимостта на адвокатите.

114. Държавите следва да разработват и осъществяват мерки за недопускане на каквото и да било отъждествяване на адвокатите с клиентите и с каузите, които те защитават.

115. Държавите следва да отделят специално внимание на положението на онези практикуващи юристи, които са станали особено уязвими поради това, че защитават чувствителна кауза.

Посегателствата, на които тези хора стават жертва, представляват пречка пред пълноценното осъществяване на адвокатските функции.

116. Държавите следва да преразгледат и да променят действащите закони, които могат да нарушат независимостта на адвокатите и да препятстват свободното осъществяване на тяхната професионална дейност, в частност в областта на борбата с тероризма, с наркотиците, по въпросите на сигурността и управлението на пандемията, както и да се въздържат да приемат нови закони от този род.

117. Дисциплинарните органи трябва да са независими от политическата власт, в това число от органите на изпълнителната власт, включително от Министерството на правосъдието и другите държавни учреждения. В състава на дисциплинарните и контролните органи трябва да влизат професионални адвокати. За да се гарантира, че те наистина са независими, следва да бъде преразгледана уредбата на тези от органите, които са към изпълнителната власт, свързани са пряко с нея или в голямата си част са съставени от нейни представители.

118. Адвокатските колегии следва да са независими и автономни професионални сдружения/общности, насочени към насърчаване и защита на независимостта и добросъвестността на адвокатите и към отстояване на техните професионални интереси. Държавите са длъжни да признават и поддържат техния статус и важните функции, които те изпълняват, и да се въздържат от всяка необоснована намеса в тяхната работа и във функционирането им.¹³⁰

119. Условието за встъпване в адвокатската професия трябва да са уредени в закон, а съответните процедури трябва да са ясни, прозрачни и обективни.

120. Държавите следва да се въздържат от всяка необоснована намеса в процедурите за вписване в адвокатурата и за встъпване в адвокатската професия, които трябва да се намират под прекия и независим контрол на адвокатските колегии.¹³¹

---

¹³⁰ A/71/348.

¹³¹ Пак там.

121. Държавите следва да провеждат комуникационни кампании, насочени към това обществеността да осъзнава важността на спазването на правата на човека, на върховенството на правото, на разделението на властите, както и на необходимостта адвокатите да осъществяват професионалната си дейност независимо и без необоснована намеса.

122. Специалният докладчик настоятелно призовава националните власти незабавно да вземат необходимите мерки, за да се сложи край на заплахите, посегателствата и лошото отношение спрямо всички лица, изпълняващи адвокатски функции. Поспециално следва да се осигури провеждането на разследвания и привличането към отговорност на тези служители на реда и органи на държавна сигурност, които са участвали в посегателства над адвокати.

123. Специалният докладчик настоятелно призовава органите на прокуратурата да бъдат особено бдителни, в случай че възникне опасност даден адвокат да бъде третиран като престъпник само поради това, че изпълнява своите функции. Той настоява националните власти незабавно да дадат необходимите указания с оглед на това прокуратурата да не предприема злонамерени наказателни производства срещу практикуващи юристи, които при упражняване на своите функции и на своята свобода на изразяване критикуват представителите на институциите и държавните органи.

124. През текущата година експертна група в рамките на Съвета на Европа ще пристъпи към подготовка на проект на международноправен документ, насочен към засилване на защитата на адвокатите и на правото им свободно да осъществяват професионалната си дейност без всякакви пречки и предубеждения към тях. Специалният докладчик препоръчва на експертната група сериозно да разгледа въпроса крайният проект да бъде ориентиран към приемане на документ с обвързваща юридическа сила, към който да могат да се присъединяват и държави, които не са членове на Съвета на Европа. Специалният докладчик с удовлетворение отбелязва факта, че е била разгледана възможността той да бъде поканен за участие в работата на тази експертна група, макар и без право на глас.

125. Крайно важно е лицата, осъществяващи професионалните функции на адвокати и/или имащи право да осъществяват функции на адвокат, задължително да имат достъп до текущо обучение по тематиката на международните и регионалните стандарти, отнасящи се до независимостта на съдебната система, правата на човека и борбата с корупцията.

126. Все още са валидни както препоръките относно адвокатските колегии и сдружения, които Специалният докладчик направи в своя доклад до Общото събрание през 2018 г.¹³², така и тези, които засягат адвокатската професия и които бяха направени от предишния титуляр на поста Моника Пинто в доклада до Общото събрание през 2016 г.¹³³ Това идва да покаже, че по отношение на защитата на свободното упражняване на адвокатската професия до момента е постигнат само частичен напредък.

---

¹³² A/73/365.

¹³³ A/71/348.